

for research, exhibition and commemoration has been constructed.

As soon as with an authentic permanent exhibition the construction of the Memorial Place shall be completed at last, there will be a place for exhibition, commemoration and scientific research here in an area of almost 3000 m² altogether. The function is already divided into three. The first one, the yard and the arcade surrounding it, the memorial wall as imagined by the Holocaust Fund, with the names of the 600,000 Hungarian victims of the holocaust.

Based on a tender with invited applicants – by László Zsótér as designer – the spectacle realized is a symbolic one. The names are signs of lost lives, of real-life people who became victims, their identity being checked by research. They are being inscribed one by one as the research proceeds. This is why there is no alphabetical order, whilst location and order is generated by a computer programme. The location of the actual name is found in the computer. Below, on the stone plinth – according to the intention of the designers – one can place branches or twigs, grass, pebbles in memory of the dead – true to an ancient Jewish tradition. In Páva Street there are the deceased the majority of whom have no resting-place, having no relatives who survived and could practice the ancient ritual in the memory of the victim as an individual. Now, that in the heart of the city in a place neutral from the religious point of view – as the former building does not function as a synagogue any more – anyone can take the opportunity to commemorate, and the rite could go on evolving. Horizontally, as deep as some metres of pebbles could prevent one from approaching. In case we, the ones alive would feel the place as the architects imagined.

On the first days after the inauguration – supported by the electronic data base – the 600,000 names were read out aloud. Those remembering took it in turn. The names were etched into a glass plate

with ceramic coating, by laser. The void created on the coating drew the name. Glass applied here is not transparent, but smoky and unpolished. The black ceramics – working like a mirror – open the space in a transcendent way. The bright surface reflects the people standing in front of them commemorating, as well as the yard, the syna-

gogue, the lights in the evening, much like candle-light. This mirror-solution is virtually correcting the changes of proportions due to the framed development of the former synagogue.

The exterior of the Memorial Centre with its contemporary monumentalism and the tracery of the Indian sandstone applied here – with its beauty and rich details – evokes archaic images of the Holy Land. Its counterpoint invites to enter creating inspiring tension. When entering it the cortile with the lawn reveals the enaance into the exhibition area in its middle – flanked by six columns, with the gesture of seeing oblivion in the analogy of winds (the form stooped is repeated outside, at the corner block housing the preaching-house). By sinking the large exhibition areas the spectacle of the synagogue is being respected and also exerts real pressure on the visitor. The present-day moving of the viewer like a maze does not now lead on to the synagogue space (this idea was dropped from the concept meanwhile). Thus the relationship between the spatial organization and the synagogue relationship cannot be judged meaningfully till the inauguration of the permanent exhibition.

The wing housing research units is arranged along lateral corridors. The corridor itself running on two levels is occasionally broken through by a glass-prism skylight-row. The playful character of this suggests the idea that the spaces designed for research have atmosphere not subordinated to the contents of research. The traditional lead-glass windows of the staircase was not rendered to either the neutral interior forms, nor to the recently renewed Secessionist windows of the church. The research wing itself appears as a worthy and appropriate place composed with the fastidiousness of architecture for a scientific activity neglected in Hungary for decades.

The schematic office-exterior of the research wing is hidden behind a lamella facade-panelling facing the yard. The main synagogue facade on the diagonal in the yard is thus able to counterbalance the various characters of the architecture of the sides. Whilst to the left elements of contemporary architecture feature the research wing, to the right, on the side facing Tüzoltó Street an archaic atmosphere also represented towards the streets is typical. This duality is gathered up with a delicate palette harmonizing with the pirogranite decor of the church as well. This latter wing has a facade with a small preaching-room behind it for believers today in the district of Tüzoltó Street as well as a would-be cabinet for Jewish local history – composed by László Gergely using tank devices of interior design.

Inaugurated on the 60th anniversary the Holocaust Memorial Centre in Páva Street is an architectural complex constructed with crystallized means and clear intentions, an architecture easy to grasp for the wider public as well. If we let it, it shall be able to exert its influence. Let us leave the dignity of commemoration for those people who feel the site tears up the most painful wounds.

Obesance and thanks.

Our interview with István Mányi is read in Utóirat settlement, issue 2004/3.

Haba Péter

Showtime

At ING Magyarország Ingatlanfejlesztő Kft. új irodaépületéről

TALÁN MÉG ÉPPEEN időszerű volt, hogy – mint a legtöbb nyugat-európai, sőt immár közép-európai nagyvárosban – Budapesten is legyen építészeti show, hogy Prága után nekünk is legyen egy – mondjuk úgy – „táncolóházunk”. Hogy ez a fantasztikus látványosság voltaképp egy már nem is annyira új műfaj, az építészeti show, az „architainment” (ez az angol szójáték az architecture és az entertainment /szórakozás/ összevonásából keletkezett) példája, nem lehet kétségünk. Főképp akkor nem, ha ismerjük azt az interjút, melyre bátran tekinthetünk úgy is, mint az építész, Erick van Egeraat és nemzetközi irodahálózata ars poeticájának összefoglalására. Az építész ebben arról beszél, hogy „a divattervezés és az iparművészet közelebb áll a mai élthez. A legtöbb építész az örökkévalóságnak tervez, és éppen ezért elfordul a mai életől. Számomra a divat a világban való jelenlétem tudatosításának egyik lehetséges módja. (sic!) Hiszem, hogy csak akkor tudsz jó épületet tervezni, ha azok a jelenben is jók. Szó sze-

rint ma. Ha valami nem része a mának, nem lehet része a jövőnek sem. Nem tudok jóslani. Nem mondhatom azt, hogy most majd csinálók valamit, ami majd az elkövetkezendő 10 évre lesz érvényes. (...) Mi megpróbáltunk valami extrá belevinni a terveinkbe: a látványba, a homlokzat kialakításába, vagy az alaprajzi elrendezésbe. (...) Úgy érzem, hogy a szépség által diktált kötelességem arra törekedni, hogy munkámmal tényleg megmozgassam, felkavarjam a dolgokat.”* Erick van Egeraat az interjú további részeiben a fogalmak mindenfajta definiálása nélkül hangsúlyozza, hogy csak az átlagtól eltérő, a más, az egyéni, a különleges marad fenn, a szokványos, a „normális” esülyled az unalom tengerében.

Egyértelmű tehát, hogy Erick van Egeraat és tervezőársai épületét csakis ebben a kontextusban szemlélhetjük, az építész által választott alkotói magatartásnak megfelelően kell kezelniük: rendben, ha szórakoztató, különleges épületről van szó, beszéljünk is akként róla. Világos, hogy nincs érteime semmi-

FOTÓK - PICTURES - BUNOVSKY TAMÁS

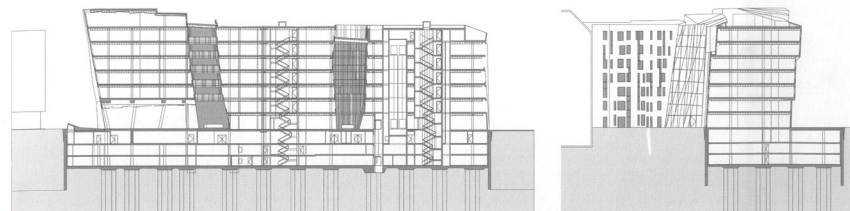

Ilyen más építészeti-felfogás szemszögéből elemezni, még kevésbé az abban foglalt elvárásokat számon kérni. Felesleges belebocsátkoznunk olyan részletekbe, minthogy etikus-e vagy sem, időtálló-e vagy sem ez a tervezői elv, egyáltalán építészeti-e vagy sem ez a tevékenység. Végképp nem adekvát, sőt értelmezhetetlen az épület és a környezet viszonyának kérdése. Az épület homlokzatának megformálása, a belső szerkezettel való viszonya olyan erősen kötődik az architaíntment világához, hogy az épületek hagyományosabb értékelésével kapcsolatos fogalmaink használata okafogyottá válik e mű vonatkozásában. Sokkal inkább a hollywoodi filmparban, a szélesebb érdeklődésre számot tartó televíziós produkciók gyártásakor használt fogalmak illenének ide – erre épp az építész bátorít bennünket.

Nos, magát az eseményt, hogy tehát megvalósult, belépett a „mába” és elindult a jövő felé a Dózsa György úton, a MÉMOSZ (Liget Center) tőzomszéd-ságában az ING Real Estate Development Hungary legújabb beruházása, mégis egy kicsit „tötyyednek, vérszegénynek” érzem. Talán azért, mert úgy gondoljuk, hogy a show, és az annak kontextusában értelmezett „különleges” attól az, ami, hogy felkavar, lebilincsel, de legalábbis senkit sem hagy közömbösen. Egyszerre beszélnek róla mint szentiaús ötletről, kiváló üzleti stratégiáról, nagy truvájáról, százezrek rajonganak érte és százezrek háborodnak fel. Természe-

tesen egy-egy híresebb közönség-moziról vagy televíziós műsorról mindig töböt fogunk vitatkozni, mint egy új épületről, ám mit sem változtat ez azon, hogy amennyiben valamely építészeti művet tervezője – bár kimondatlanul, de mégis – a show műfajába sorol, akkor a műnek sikerese nek is kell lennie, mégpedig a fenti értelemben, vagyis „hullámokat” kell kavarnia – ahogy azt bizonyára Erick van Egeraat is elgondolta. Ám a budapesti ház a maga kimódolt provokativitásával, úgymond különlegességével csak áll a helyén és kész. Nem kétem, hogy az üzleti világban annak, aki itt bérel irodát, az a presztizse: ez az épület nagyon híres ám, ez más, mint a többi, mindenki tudja, mindenki ismeri. Mindez azonban csak beszéd. Nem alakult ki körülötte az az aura, amely a valódi show-k körül gyakorta megjelenik, különbözősége nem nyilvánul meg mint önálló „világ”, ekképp kellő feltűnést sem keltett. Ennek azonban további okai is vannak.

A show mint televíziós, előadó-művészeti, design és immáron építészeti műfaj példáinak hatása, sikere elsősorban a jól megválasztott időponttól és helytől függ – ha e kettőt alkotó és gárdá-

ja eltéveszti, az egész hirtelen egy kicsit provinciálissá, erőltetetté válik. A show-nak ugyanakkor alapkövetelménye a bevett sablonok, receptek által meghagyott mozgáster kihasználása – a lehető legeredetibb módon.

Míntha a budapesti épület valamiféle fáziskésésben lenne, melynek egyszersmind eredetisége, pontosabban eredetivé válásának lehetősége is áldozatul esik. A kidőő-bedőlő, felszaggatott falak, tengelyből kibillenő támaszok, az üveg-kő-fém koktéjja megszokott látvány mindazok számára, akik valamelyest érdeklődnek a kortárs építészetnek az utóbbi időben végbement fejleményei iránt. Hiába az eredetiség szinte megszálott keresése, nincs már benne semmi különös. Az épületnek kiválasztott telek a város egyik meglehetősen neutrális részén húzódik, a mű különösebb szemleli megterhelés nélkül illeszhető környezetébe, bármilyen meghökentő is az öszkép, feszültséget, különleges szituációt nem generál. Igazából semmire sem lehet, semmire sem kell választ adni – a MÉMOSZ (Liget Center) kivételével. Ez utóbbi higgadt, szabályos mértani világára építészünk az ellenpontoszó technikával reagált: a formák felbontását a kristályos tisztasággal szembeállítani triviális megoldás. Talán a Kálvin téri épületek (melynek egyik tervezője, Z. Halmágyi Judit épületünk építészgárdájában is szerepelt) cseenték el a nagy lehetőséget: a megfelelő időben, a megfelelő helyen és a megfelelő formában épült ahhoz, hogy elementáris erővel hasson – kire-kire izése szerint. Átéstünk a tűzkeresztségen, a Kálvin téri üvegfalak után Erick van Egeraaték épülete láttán már nem akad el annyira a lélegzetünk, mint amennyire el kellene akadnia (az építész szándékai szerint). Sajátos hibrid ez az épület, újabb bizonyítéka a művészeti ágak közötti határok immáron sok évtizede tartó feloldódásának: íme, már olyan alkotótevékenységek is színterítőződhatnak, melyeket eddig összeegyeztethetetlennek gondoltunk. A rajz, a tervezőprogramok grafikus világa a homlokzatokat olyan erősen meghatározza, hogy szinte látványtervek tünik a valóság. A városban feltűnő sok-sok építészeti aspektus újabb egészül ki általa, talán egy érdekes bekezdést is kap majd a történeti összefoglaló könyvekben. Ilyenformán üdvöz-

lendő ez a ház, bár gyanitom, hogy nem fogják az architaíntment esszenciális példaként emlegetni. A homlokzatok zaklatott, fémhuzal-applikációkkal „továbbpörgetett” felülete önmagában nem teremt különösebben invenciózus öszképet, hiányzik az egészéből a „pláne”, a háttér. Különösekképp akkor érződik ez, ha belépünk az előcsarnokba; még egy utolsó kényszeredett hatáskeltő elem a tér gigantikus liftaknára emlékeztető, szédítő magassága – a túdí-menzionálás a gyengébb közönségfilmelekben is az ötlethiány egyértelmű jele – és aztán a teljes kifulladás: a homlokzatok mögött megbújó irodaszíntek tulajdonképpen semmiben sem különböznek a sebtiben öszszerakott budapesti hivatali irodaépületek tömegétől. Egyedül a bankfiók lendő tere igyekszik belső és külső valamiféle öszszeegyeztetésére, úgy, hogy a homlokzatok töredezett formái befordulnak a mennyezetre. Ez az építészeti kulissza-mű azonban kvázi csomagolóstechnikai produktum azonban leginkább azokra a televíziós vagy filmbeíi megoldásokra emlékeztetnek, amelyek során a rendező az ötlet, az ingenium hiányát, a rosszul öszszeférelt részleteket az extrém, pergő-forgó kameramozga-

ÉPÍTETŐ / CLIENT
ING MAGYARORSZÁG
INGATLANFEJLESZTŐ KFT.,
EKEKES ANDRÁS

ÉPÍTÉSZEK / ARCHITECTS
ERICK VAN EGERAAT, BALAJTI
ZITA, BALINT ZSÓFIA, BECZNER
BALÁZS, BENKŐ ÁGNES, BÓDI
ESZTER, DARKO KOVAČEV,
GRAND GABRIELA, GUYVILL
ZSÓFIA, GYURE ZOLTÁN, DR.
KOMJÁTHY ATTILA, LÁNCOS
ÁRON, MICHAEL RUSHE, TIBA
JÁNOS, Z. HALMÁGYI JUDIT –
EEA BUDAPEST ERICK VAN
EGERAAT EGYESÜLT ÉPÍTÉSZEK
KFT.

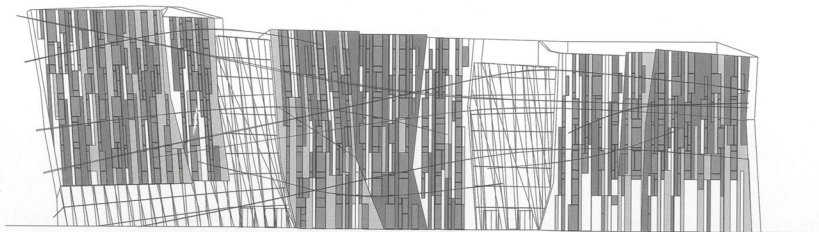
**ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSÁK / FELLOW
ARCHITECTS**
CLAIRE BOOTH, FÖLDI PÉTER,
GINDER ÁKOS, MICHAEL GUZY,
KIRÁLY ZOLTÁN, MOLNÁR
BETTINA, PABLO URANGO,
GASTON ZÁHR

SZERKEZETTERVEZÉS / STRUCTURE
MARKOVITS PÉTER (FELELŐS
TERVEZŐ), MITA TANÁCSADÓ,
MÉRNÖKIRODA KFT. BÉCSER
PÁL, KAZSIMÉRSZKY RÓBERT,
MATÓZ TímeA, NAGY PÉTER,
RICHTER JÁNOS
(MUNKATÁRSÁK)

**GÉPÉSZETI ÉS ELEKTROMOS TERVEZÉS /
PLUMBING AND ELECTRICAL PLANNING**
SZIGYÁRTO GÁBOR, FRANS
VAN DOMMELEN, PERNYÉZ
GYÖRGY, GOMBÁS LUKÁCS –
SAM-SISU BUDAPEST KFT.

**LEBONYOLÍTÁS / PROJECT MANAGING
KERESZTÉLY JÓZSEF – MDA
BUDAPEST KFT.,**

**GENÉRAL KIVITELEZÉS / MAIN
CONTRACTOR**
CSABANOK 2002 KKT.
MAGYAR ÉPÍTŐ RT – SZÁSZ
BENDEGÜZ
HERŐSZ RT – FALVAI JÁNOS

tással igyekszik elfedni, tetszetős „vivőanyaggal” el-
látni, amely ráadásul látványozalmasságot is visz
a kinos perceket ígérő, „semmi sem történik a stúdió-
óban” helyzetekbe. Egyértelmű, hogy nem lehet né-
külözni az alkotórét, a kohézióteremtés képességét
ebben a műfajban sem. Erick van Egeraat bizonyára
tudatában van ennek: 1994-ben épült Andrassy úti
épülete az egészen sajátos, finoman bizarr terek kö-
nyved, de kompakt rendszere, a rendkívül asszociatív
formák, megoldások sora izgalmas „kalandon” vez-
etik végig a betérőt. Ami ott valódi élményt adva ejt
bámulatba, az itt igazából túlhajtott, „kimódolt” és
ezért – talán az építész szándékaitól eltérően – nem
elég érdekes.

A tervező említett interjújában az emberek, az épí-
tészlet esetében az építetők különbözőségére való
vágyát hangsúlyozza, mint olyat, melyet ő építészként
kielégíteni igyekszik: „a másság gazdagság, az
energia felszabadításának képessége és annak lehe-
tősége, hogy megkülönböztess magad másoktól.
Ez valami olyasmí, amire büszke lehetsz, ami áru-
latba ejtheti az embereket, ami lehetőséget ad arra,
hogy az áramlatból kilépj. Ilyen egy jó projekt.”
A Dózsa György úti épületben nem érezni, nem lát-
ni, miben is áll ez a másság, hogy mitől valami, mi-
től független, önálló, szilárd belső „feléplítettéssel”

rendelkező létező ez – hiszen különbözni valamitől
csak egy másik valami tud. Nem látjuk, mi ennek a
valaminek az önazonossága, identitása, karaktere.
Szinte bele sem merek gondolni abba az eshető-
ségbe, hogy a tervezők voltaképpen „korunk rohanó
világának” vetületét alkották meg, mint amely életér-
zés a jelent leginkább jellemzi (s ezzel egyszerűen
megalkották az épület „mai” karakterét). A legkülön-
bözőbb alkotóelemek egyszerű összemixeléséből
nem lesz új, sajátos minőség, legfeljebb „gyomorron-
tás”. A különbözővé válás a végtelenszámú különbö-
ző által alkotott sokszínűséget gazdagított új egyéni-
ség megszületését jelenti, amely képes megtalálni
helyét az egészben. Erick van Egeraat épülete hosz-
szú ideig önmagát meghatározni képtelen pusztá
objektum lesz. Rá kell jönnünk, hogy mássága tö-
kéletesen látszólagos. Habkönnyű architainment ide
vagy oda, akkor is csak arra fogunk emlékezni,
amelynek kellően erős szerkesztettsége, belső tartal-
sa van ahhoz, hogy képes legyen a túlélésre – még
ha a következő velencei biennálé központi pavilon-
jában fog is szerepelni.

*Pásztor Erika Katalina: Interjú Erick van Egeraat épí-
tészettel Budapesten. [www.epiteszto-
rum.hu/epiteszek?eid=22](http://www.epiteszto-
rum.hu/epiteszek?eid=22)

Péter Haba

Showtime

On the New Office-Block of ING Hungary

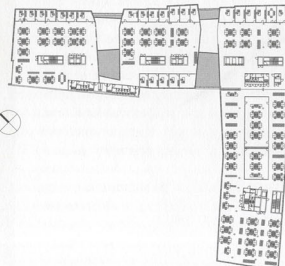
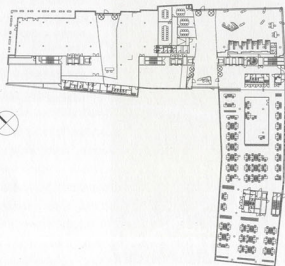
IT MAY HAVE BEEN still timely to have an
architectural show also in Budapest, so
that after Prague we too could pride our-
selves on a “dancing house”. One can have
no doubt that this fantastic spectacle is not
actually a brand new genre – architectural
show which is an example of architainment
(an English pun created by merging the
words „architecture” and „entertainment”).
Especially not when we know the interview
which may as well be regarded as the
summary of the ars poetica of Erick van
Egeraat architect and his international
office network. In this the architect states
“fashion design and applied arts are closer
to contemporary life. The majority of
architects design for eternity and thus turn
away from the life of today. (...) I do believe
one can only design good buildings if they
are good also in the present. Today, in its
word-by-word meaning. If something is
not part of today it cannot be part of the

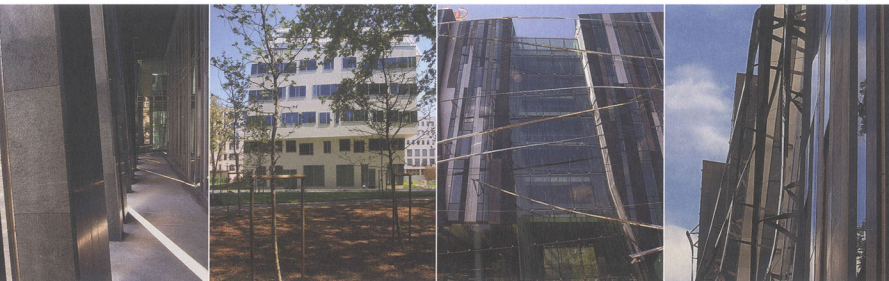
future either.” In the following sections of
the interview Erick van Egeraat empha-
sises, without any kind of definition for the
concepts, that only what is different from
the average, what is other and individual,
extraordinary that shall prevail and sur-
vive, whilst the usual, the ordinary and
„normal” shall sink into oblivion in the sea
of boredom.

Thus it is unambiguous that the build-
ing by Erick van Egeraat and his fellow
designers can only be viewed within this
context: it is okay if it is an entertaining,
extraordinary building, but then we should
also talk of it like that. It is clear that there
is no sense in analysing it from any other
architectural aspect, still less to demand
an account of the expectations included in
it. It is superfluous to go into details such
as whether this designer’s principle is eth-
ical or not, permanent or not, whether or
not this activity can be regarded architec-

ture at all. The formation of the facades, its
relationship with the interior structure is
so firmly bound to the world of architain-
ment that using our concepts related to a
more traditional evaluation of buildings
becomes unjustified when it comes to this
work. Concepts used in Hollywood film
industry or when doing TV productions that
have wider reception and publicity
would be a lot more suitable here.

Well, now the very event that the latest
investment of ING Real Estate has been
constructed right next to MÉMOSZ in
Dózsa György út I still feel a little bit
„bloodless, shrivelled”. Maybe because
we think that the show and the “extraordi-
nary” interpreted within its context is what
it is because of itself – that it stirs up and
holds us spellbound. Or at least it leaves
nobody indifferent. Of course there shall be
a lot more discussion about a well-known
popular movie film than about a new

building, yet it does not change the situation: in case the designer – although unuttered but still – ranks his work in the genre of show, then the work is doomed to success in the sense described above – that it must stir „waves“ and run high just the way Erick van Egeraat has probably had it in mind. Yet the house in Budapest with its contrived provocativeness just stands in its place and that is all done. I do not doubt that whoever from the commercial world renting an office here will have more prestige: this building is a very famous one, and it is different from all the others. Yet all this is only talk, nothing else. It has no aura yet which tends to appear around real shows, its difference is not manifested as an independent world. But this is due to some further reasons.

Show as a genre of television, performing art, design and now also that of architecture has efficient examples, its success primarily depends on well-chosen time and location – in case the creator and his team miscalculate it, all of a sudden it can turn into somewhat provincial and forced, artificial. Yet the show has a basic criteria: to utilize and exploit the sphere of play to move in left by common clichés and recipes, in the most original way possible.

It seems as if the building in Budapest would be in some phase-leg and also its originality – or more precisely, its chance of becoming original – also falls victim to it. Walls staggering and torn up, supports toppling out of their axes, the cocktail of glass-stone-metal is a familiar sight for those showing some interest to contemporary architecture and its recent achievements. The almost frantic search

for originality is futile – there is nothing extraordinary in it. The site chosen for the building is located in a somewhat neutral section of the city, the house can be inserted into its environment without any significant intellectual effort, despite the astonishing overall image it does not generate tension or create unusual situation. With the exception of the MÉMOSZ no answer is possible, nor needed. This latter building has received reaction from our architecture to its reserved, regular geometrical world in the form of a counterpointing technique: the break-up of forms opposed with crystal-like clarity is a somewhat trivial solution. Maybe the buildings in Kálvin Square (one of their designer, Judit Z. Halmágyi is also a member of the architects team of our building) have nicked the big chance: they were built at the right time in the right place and in the right form so as to exert their influence with elementary powers – to influence everyone according to their own tastes. This building is a peculiar hybrid, yet another new proof of the fact that the borders between various art forms are being dissolved, a process going on for several decades now: here there are creative activities being merged and synthesised that we had previously regarded as irreconcilable. This way this house is one to be greeted and welcome – although I suspect it shall not be mentioned as an essential example of archtainment. The tormented surfaces of the facades rolled on by metal-wire applications do not in themselves create a peculiarly inventive overall image – the point is missing from the whole as such – and that is the background. It is specially felt

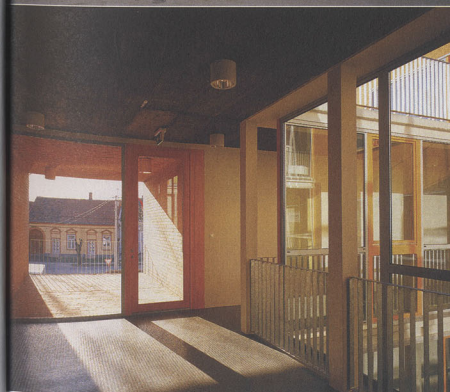
when entering the foyer: a very last, somewhat strained effective agent is the dizzy height of its space evoking a gigantic lift shaft – the over-dimensioned character is an obvious sign of the lack of ideas even in the poorest popular movies – and then there is a total „short-breath“: office storeys hiding behind the facades do not actually differ from the bulk and mass of other office blocks hastily assembled in Budapest. It is unambiguous that the creative powers, the capability of creating cohesion is not indispensable in this genre either.

In the interview mentioned above the designer mentions the wish of people – in the case of architecture that of the builder to be different – emphasizing it as a need he intends to satisfy as an architect: being other and different is richness, the ability to relieve energy and the chance of distinguishing ourselves from others. This is something you can be proud of – something that may amaze people. (...) A good project is like this. In the building in Dózsa György út one can neither feel nor see what this „otherness“ means, why it is something, what it is independent of, what kind of entity it is having an independent, solid interior „superstructure“ – as it is only another entity that it can differ from. It does not show what its self-image, identity, character is. The simple intermixing of components of so various character does not result in something new, a particular quality, only a kind of „indigestion“.

*Pásztor Erika Katalina: Interview with Erick van Egeraat in Budapest. www.epitesforum.hu/epiteszek?7eid=22

Iskola-példák

A csornai Arany János Speciális Szakiskola épületei

FOTÓK · PICTURES · MÁTE GÁBOR

A KARÁCSONY BT. - MINUSPLUSZ KFT
ÁLTAL TERVEZETT ÉPÜLET

A 3H ÉPÍTÉSZIRODA
ÁLTAL TERVEZETT ÉPÜLET